

КРИТЕРІЇ ВИБОРУ ШРИФТІВ ДЛЯ ДОВІДКОВИХ ВИДАНЬ

Обертій Д.І.

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Денисенко С.М., к.п.н., доц.

Довідникове видання можна охарактеризувати, як видання, що несе стислі відомості прикладного характеру, розташовані у певному систематичному порядку. Видання цього типу розрізняються за цільовим призначенням, за широтою їх охоплення та за своєю структурою, проте всі вони розраховані на вибіркоче читання й не призначенні для суцільного [1]. Найважливішою вимогою до довідникової літератури чітке й лаконічне викладення великого масиву інформації. Саме цей фактор показує актуальність теми, що розглядається, адже шрифт є основним елементом видання, який може як структурувати, полегшити сприйняття, організувати і впорядковувати інформації, так і ускладнити її розуміння.

Перш за все, при виборі шрифту необхідно пам'ятати про такі обов'язкові фактори, як читабельність, що залежить від правильно обраної гарнітури, її накреслення та розміру, тип вирівнювання, розмір шпальт.

Довідкові видання характерні тим, що мають досить малий кегль, який придатний для вибіркового читання і дає змогу розмістити максимум необхідної інформації. Зазвичай, кегль у таких виданнях 8 пунктів, можливе також застосування 7 кеглю, проте у цьому випадку збільшується інтерліньяж. Такий вибір є не випадковим, текст набраний 8 кеглем не втомлює око та дає змогу менше переходити з рядка на рядок. Знаючи формат видання, його обсяг, композицію та, навіть, кегль вибір шрифту зводиться до простих критеріїв [2].

Вибір шрифту найкраще починати з вибору відповідного типу гарнітури. В загальному типи гарнітур можна поділити на три групи: шрифти із засічками, рубані та акцидентні. Враховуючи тип видання використання акцидентного шрифту унеможливує якісну передачу матеріалу та досить сильно знижує читабельність всього тексту, тому його не використовують у даному випадку.

Наступний важливий критерій вибору гарнітури шрифту – це нахил, гарнітура може бути прямою, похилою та курсивною. З урахуванням всіх композиційних особливостей довідкового видання, до основного тексту найкраще застосовувати пряму гарнітуру, основні штрихи літер якої розташовуються перпендикулярно до горизонтальної базової лінії шрифту. Похилий чи курсивний нахил може зробити

полотно тексту надто світлим й у деяких випадках літери виглядають наближеними до рукописних, що негативно впливає на чіткість та швидкість пошуку інформації. Шрифти із нахилом найкраще застосовувати для виділення певних слів у тексті.

Ще одним важливим нюансом вибору шрифту є його насиченість. Насиченість шрифту є відношенням товщини основного штриха до висоти знаку літер, за такою характеристикою розрізняють суперсвітлу, світлу, напівжирну та жирну насиченість. Для визначеного кеглю є відповідні значення насиченості, що не повинні перевищуватися, а саме: для світлих шрифтів 23 %, для напівжирних – від 23 до 34 %, а в жирних – 34 % [3, с. 8]. При частому використанні напівжирної та жирної насиченості, сторінка видання стає візуально сірою й тисне на зір. Для основного тексту у довідникових виданнях краще використати світлу насиченість, а для незначних виділень застосовувати напівжирні значення.

Також, при виборі шрифту необхідно звернути увагу на його контраст. Значення контрасту літер визначається товщиною основних сполучних рисок. Надто великий контраст може бути складним для читання з урахуванням малого кеглю, відсутність контрасту у літер, що мають малий внутрішньолітерний проміжок з маленьким кеглем, також ускладнить розуміння тексту.

При виборі шрифту необхідно враховувати і такі складові, як апрош та інтерліньяж шрифту. Апрош або міжлітерний проміжок, є одним з основних критеріїв зовнішнього вигляду тексту та видання вцілому. Найкращий комфорт для читання створюється тоді, коли проміжки між літерами чергуються з внутрішньолітерними проміжками є співмірними.

Інтерліньяж в свою чергу впливає на зручність читання масиву інформації та цілісність композиції. Правильний інтерліньяж залежить як від кегля шрифту, так і від формату набору [3, с. 19]. Ширша шпальта вимагає більший проміжок між рядками, і навпаки. Чітко підібране значення інтерліньяжу спрощує читання.

Критерій, який значним чином впливає на обсяг тексту, розмір шрифту та зручність читання – це вирівнювання. В загальному, існує 4 варіанти вирівнювання тексту: вирівнювання за лівим краєм, за правим краєм, по центру та по ширині. Найбільш вирашним вирівнюванням для довідникових видань є вирівнювання по лівій межі. Є декілька параметрів, які на це впливають: за рахунок різної довжини рядків праворуч є «повітря», що надає легкості композиції, з таким типом вирівнювання міжслівні проміжки є однаковими і не утворюються так звані «коридори», що ускладнюють читання.

Таким чином, критерії вибору шрифту для довідкового видання

не є складними, проте вони допомагають обрати оптимальну гарнітуру, що в свою чергу надає виданню правильної динамічної композиції, виразності, забезпечує зручність читання та економічність видання.

Список використаних джерел:

1. Текстові видання [Електронний ресурс] // blogspot – Режим доступу до ресурсу: <http://blog-doc-edu.blogspot.com/p/blog-page-3607.html>.

2. Шрифтове оформлення видань [Електронний ресурс] // Електронна бібліотека Інституту журналістики – Режим доступу до ресурсу: <http://journalib.univ.kiev.ua/-index.php?act=article&article=1663>

3. Графічні ознаки шрифтів [Електронний ресурс] // Electronic Institutional Repository of the National Aviation University of Ukraine – Режим доступу до ресурсу: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/41167/7/%D0%9B%D0%B5%D0%BA_%D1%86%D1%96%D1%8F%205.pdf.